

לפרשת וירא – תשע"ו

למצות את הרגע

נעמה טוכפלד

"וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בְּיָמִים" (פרק יח, פס' יא)

איך הזמן טס לי? אני לא מפסיקה לשאול את עצמי.. נדמה שהשבוע מורכב מיום ראשון, ומשאר הימים שחולפים ונצמדים לשבת ברכבת מטורפת של לחץ והספקים. אין ספק שהדור הזה במיוחד, בשונה מכל שאר הדורות שלפניו הוא דור ממהר ולחוץ ביותר. ריבוי המשימות ותופעת המולטי טסקינג של העולם המודרני דורש מאיתנו מיומנויות גבוהות של ניהול הזמן וניצולו עד רמת הדקה. שמעתי פעם כי ביפן מנהלים ישיבות עבודה בעמידה, סביב שולחנות עגולים, קטנים וגבוהים, על מנת שחס וחלילה מישהו לא ירגיש יותר מידי בנוח בכיסאו, לנוכח הבורקסים והבייגלה והישיבה תתארך ותתארך ותתארך.. time is money.. כמו שאמרו כבר לפנינו. וכסף זה דבר יקר.

בפרשתנו מספרת התורה על אברהם כי הוא זקן ובא בימים. מדוע ראתה התורה לנכון לחזור על הביטוי בוורסיה אחרת? אנחנו יודעים מה זה זקן, מדוע יש צורך לציין כי הוא גם "בא בימים"? הנחת העבודה היא כי אין מילה מיותרת בתורה ואין חזרות מליציות לצרכים ספרותיים. כל תג ופסיק- הוא שיעור.

אומרת תורת החסידות כי המושג בא בימים אינו מדבר על כמות הזמן שצבר אברהם בחייו, אלא אך איכותו. משמעות הביטוי "אברהם בא בימים" היא שאברהם לא נתן לימיו לחלוף לנגד עינו, או מעל לראשו אלא הוא חי כל רגע וכל שניה, נכנס אל תוך היום, מיצה אותו עד תום והגיע ליום הבא. וכן הלאה. נאמר ש- "אברהם ימיו באו איתו" וכל רגע מ-175 שנות חייו העידו עליו שהוא ניצל אותם במלואם.

רגע.

אבל, מסופר כי אברהם הכיר את בוראו רק בגיל ארבעים. עד אז הוא הסתובב תוהה ובוהה, שואל את עצמו "מי ברא כל אלה" ולא מוצא תשובה. ארבעים שנה אברהם חי בתהיה ובשאלה, חי בין העולמות- בין העולם האילי ועובד העבודה זרה שהקיף אותו, לבין האמונה שהתעוררה אצלו בלב ולא מצאה תשובה בשום מציאות שהכיר עד אז. עד ש.. "הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה"- כלשון המדרש בבראשית רבה.

אם כן, איך מעיד עליו הכתוב שכל ימיו היו מנוצלים? עונה על כך תורת החסידות כי גם החיפוש עצמו הוא ניצול מהותי של הזמן. השאלות, ההתחבטויות, ההתלבטויות, הנפילות והקימה משם- כולן חלק מתהליך ארוך אך יסודי ועמוק שהביא את אברהם למה שהוא: אב המון גויים, מביא בשורת האמונה לעולם, רב החסד, "אברהם אוהבי" כלשון התורה. מתאר זאת הרמב"ם בלשונו הציורית:

כיון שנגמל (אברהם) .. התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, ולחשוב ביום ובלילה, והיה תמיהה: היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד, ולא יהיה לו מנהיג; ומי יסבב אותו, לפי שאי אפשר שיסבב את עצמו. ולא היה לו לא מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע

באור כשדים בין עובדי עבודה זרה הטיפשים. ואביו ואימו וכל העם עובדים עבודה זרה, והוא היה עובד עימהן. וליבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת, והבין קו הצדק, מדעתו הנכונה; וידע שיש שם אלוה אחד, והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכול, ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו. וידע שכל העם טועים, ודבר שגרם להם לטעות, זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות, עד שאבד האמת מדעתם; ובן ארבעים שנה, הכיר אברהם את בוראו."

כלומר, עצם החיפוש, התהיה והטעיה הם לא רק מבוא לחיים מתוקנים יותר- הם הם החיים המתוקנים עצמם! כשאדם עומד במקום סטטי, הוא אולי לא נפגע מכך, אך הוא גם לא מתקדם לשום מקום. כשאנו עסוקים בטרדות היומיום ונותנים לעולם הזה "לאכול" לנו את כל המשאבים מבלי לעצור רגע ולשאול: לשם מה? לשם מי? מדוע? אנחנו בעצם מפספסים את המשאב החשוב ביותר שקיבלנו בחיינו: זמן.

לסיום, סיפור: כשרצה רבינו הזקן – ר' שניאור זלמן מליאדי, לברך את החסיד ר' יקותיאל ליעפלער בעשירות, נעמה אמר שאינו חפץ בזה, כדי שלא תטרידו העשירות מלימוד החסידות והתעסקות בעבודה, וכשרצה לברכו באריכות ימים אמר: "אך לא בחיי-איכרים ש'עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו', לא רואים אלוקות ולא שומעים אלוקות"

איפה אפשר לתאר מצב כזה, שבו מבקשים לתת לאדם מתנה של עושר והוא מסרב, על מנת שהדבר לא יסיט את ליבו מהעיסוק בעיקר, וכשמוצעת לו מתנת אריכות ימים הוא מתעקש על איכות הזמן ולא כמות הזמן?

כסף בא וכסף הולך, הישגים הם נזילים אך הזמן הולך בכיוון אחד. כדאי תמיד שנשאל את עצמנו- לא רק לאן הזמן שלנו הולך, אלא מה עשינו איתו.

(מבוסס על מאמר של הרב יוסף קרסיק, מקורות: לקוטי שיחות חלק לה, עמוד 61).